АНАЛІЗ СЦЕНАРІЇВ ПРАВОВІДНОСИН МІЖ ГОСПОДАРСЬКИМ ТОВАРИСТВОМ ТА УЧАСНИКОМ У ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (У ВЛАСНОМУ ЧИ ЗАПОЗИЧЕНОМУ КАПІТАЛІ) ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА

З точки зору фінансового кредитора оцінювати цілісний майновий комплекс можна за:
- доходним підходом (пп. 13-26 Національного стандарту N3 «Оцінка цілісних майнових комплексів») – чи достатні грошові потоки від операційної діяльності для покриття фінанової заборгованості у запозиченому капіталі?
- порівняльним підходом (пп. 27-31 Національного стандарту N 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів») – чи інший цілісний майновий комплекс не буде більш інвестиційно привабливим?
- майновим підходом (пп. 8-12 Національного стандарту N 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів») – чи може фінансовий кредитор повернути тіло та проценти, у випадку, якщо буде накладатися стягнення на заставлене майно первісного боржника та солідарних поручителів.

Позичальник може мати виручку від операційної діяльності, для:
- завершення капітального будівництва протягом періоду часу, у т.ч. ПДВ.
- введення в експлуатацію обладнання, у т.ч. ПДВ, та монтажу.

Джерелами сплати тіла та відсотків кредитів та інших складових запозиченого капіталу можуть бути:
1) грошові кошти, отримувані від добровільної реалізації майна за договорами застави, іпотеки чи поруки,
2) грошові кошти, отримувані від примусової реалізації майна, що можливі внаслідок порушення господарським судом провадження у справі про банкрутство, формування реєстру поточних кредиторів, або укладання мирової угоди між кредитором і боржником (ст. 64, 65, 77, 86 Господарського процесуального кодексу України від 6 листопада 1991 року N 1798-XII),
3) грошові кошти від пов'язаних з позичальником юридичних і фізичних осіб. Визначення пов'язаним особам дається у Наказі Міністерства фінансів України № 303 від 18.06.2001 р. “Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 23 "Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін"
4) грошові кошти, що можуть виникнути внаслідок завершення будівельно-монтажних робіт, пусконаладки та відновлення грошових операційних потоків.
5) якщо буде встановлено, що ознаки зменшення корисності устаткування, перестали існувати, після проведення перевірки оцінки вигід від відновлення корисності цього устаткування (додатки №№ 1-2 П(С)БО 28), відновлення операційної діяльності на цьому обладнанні – грошові кошти від операційної діяльності на старому обладнанні.

СЦЕНАРІЙ 1: ДОБРОВІЛЬНА РЕАЛІЗАЦІЯ МАЙНА (З ПОЗИЦІЇ МАЙНОВОГО ПІДХОДУ)

Добровільна реалізація майна, необхідного для погашення зобов’язання, можлива, швидше за все, лише за згоди кредитора. Відповідно ч.2 статті 98 Цивільного Кодексу України, прийнятого від 16 січня 2003 року № 435-IV, “рішення про внесення змін до статуту товариства, відчуження майна товариства на суму, що становить п'ятдесят і більше відсотків майна товариства, та про ліквідацію товариства приймаються більшістю не менш як у 3/4

голосів, якщо інше не встановлено законом". Грошові кошти, отримані від реалізації майна, у фінансовій діяльності господарського товариства можуть бути спрямовані як на зміни у запозиченому капіталі (рефінансування), так і на зміни власному капіталі (рекапіталізацію).

СЦЕНАРІЙ 2: НАКЛАДЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА ЗАСТАВЛЕНЕ МАЙНО В СУДОВОМУ ПОРЯДКУ (З ПОЗИЦІЇ МАЙНОВОГО ПІДХОДУ)

ЗАСТАВА ПЕРВІСНОГО БОРЖНИКА

Керуючись статтею ст. 64 Господарського процесуального кодексу України від 6 листопада 1991 року N 1798-XII, позовну заяву щодо порушення у справі про банкрутство може подати до Господарського суду будь-який із фінансових чи операційних кредиторів:

Переваги	Недоліки
1. Після відкриття провадження у справі про банкрутство може бути сформований реєстр поточних кредиторів, відповідно до статті 14 Закону України від 14 травня 1992 року N 2343-XII "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом". Можливе досягнення мирової угоди, відповідно до статті 35 Закону України від 14 травня 1992 року N 2343-XII. Можливим є вибір між санацією, або ліквідацією. Відповідно до статті 112 "Задоволення вимог кредиторів" Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року, "у разі ліквідації платоспроможної юридичної особи вимоги її кредиторів задовольняються у такій черговості: 1) у першу чергу задовольняються вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, та **вимоги кредиторів, забезпечені заставою чи іншим способом**. Закон України № 2343-XII від 14.05.92 р. "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" - стаття 31. Черговість задоволення вимог кредиторів: "1. Кошти, одержані від продажу майна банкрута, спрямовуються на задоволення вимог кредиторів, у порядку, встановленому цією статтею: 1) у першу чергу задовольняються: **а) вимоги, забезпечені заставою** …	1. Відстрочення отримання грошових коштів на невизначений термін, оскільки: - можливі зустрічні позови зі сторони відповідача щодо невибраної кредитної лінії, - будь-яка із сторін провадження у справі може оскаржити рішення Господарського суду до Апеляційного господарського суду, - судом касаційної інстанції є Вищий господарський суд України, згідно ст. 108 ГПКУ, - (?) останньою інстанцією є Верховний Суд України. Однією з альтернатив є Третейський суд при торгово-промисловій палаті, або інший третейський суд, на який повинні погодитися обидва контрагенти, але останнім часом повноваження третейських судів були істотно звужені, шляхом прийняття змін до Закону України від 11 травня 2004 року № 1701-IV.

В якості об'єктів застави та іпотеки та поруки можуть виступати основні засоби <u>первісного боржника</u>:

- передані в заставу, згідно кредитного договору, і оцінені за ринковою вартістю, або за ліквідаційною вартістю.
- передані в іпотеку, згідно кредитного договору та іпотечного договору (оборотно-сальдова відомість по субрахунку), оцінена за ринковою вартістю.
- переданий в заставу автотранспорт з ринковою вартістю, згідно кредитного договору.

Оцінка заставлених основних засобів первісного боржника (п. 2 статті 523 ЦКУ) за:
- ринковою вартістю (п. 30 Національного стандарту оцінки № 1),
- ліквідаційною вартістю (п. 19 Національного стандарту оцінки № 1),
- балансовою вартістю (ПКУ, п. 14.1.9. балансова вартість основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів - сума залишкової вартості таких засобів та активів, яка визначається як різниця між первісною вартістю з урахуванням переоцінки і сумою накопиченої амортизації). Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 № 817 "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 "Зменшення корисності активів" визначає, що залишкова вартість активу (після визнання вигід від відновлення його корисності) приймається за найменшою оцінкою: сумою очікуваного відшкодування активу або балансовою (залишковою) вартістю цього активу, визначеною на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності. Пункт 6 П(С)БО 28 визначає ознаки зменшення корисності устаткування, а пункти 16 - 17 П(С)БО 28 окреслює випадки, коли ознаки зменшення корисності цього устаткування перестали існувати. ПСБО містить додаток 1 щодо визначення суми очікуваного відшкодування активу та втрат від зменшення його корисності, та додаток 2 щодо визначення суми вигід від відновлення корисності активу, які дозволяють розраховувати чисті грошові надходження від реалізації одиниці продукції, з урахуванням витрат на модифікацію, визначення прогнозних обсягів продукції, тощо.

ЗАСТАВА ПЕРВІСНОГО БОРЖНИКА І СОЛІДАРНИХ ПОРУЧИТЕЛІВ (З ПОЗИЦІЇ МАЙНОВОГО ПІДХОДУ)

В якості об’єктів застави та іпотеки та поруки також виступає майно інших юридичних і фізичних осіб (п. 1 статті 523 ЦКУ), які є **боржниками, солідарними з поручителями** (стаття 554 ЦКУ).
- дво- чи тристоронній іпотечний договір,
- договір поруки, передбачений кредитним договором, щодо поруки ТОВ за вибраний ліміт кредитної лінії.

ПОРУКА ФІЗИЧНИХ ОСІБ (З ПОЗИЦІЇ МАЙНОВОГО ПІДХОДУ)

Кредитним договором може бути передбачений договір поруки з фізичною особою.

ДОДАТКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (З ПОЗИЦІЇ МАЙНОВОГО ПІДХОДУ)

Пунктом Кредитного договору може бути передбачено, що позичальник у строк надасть Банку:
1) державний акт введення в експлуатацію основного засобу,
2) акт введення в експлуатацію обладнання, а також обладнання, що буде купуватися Позичальником за запозичені кошти банку.

Можливість додаткового забезпечення:

- договір іпотеки,
- договір застави обладнання,
- договір застави обладнання, що буде купуватися Позичальником за кредитні кошти банку.

Є практика, коли комерційні банки не довидають кредитні кошти для монтажу і пусконаладки у пропорції 30% та 70%, як це передбачалося кредитним договором, а отже не може йти мови про введення обладнання в експлуатацію, а отже і про грошові потоки від операційної діяльності. Саме факт відсутності кредитного фінансування зі сторони банку може спричинити неукладання позичальником договору застави обладнання та договору іпотеки кредитного складу, застава яких день у день повинна була співпадати з наданням позичальником двох актів введення в експлуатацію.

Речення Кредитного договору може передбачати, що надання кредитних коштів здійснюється виключно після надання Позичальником документального підтвердження сплати не менше % відповідного рахунку власними коштами на момент надання кредитних коштів.

СИТУАТИВНА ВПРАВА: ФІНАНСОВИЙ КРЕДИТОР НЕ НАДАЄ КОШТИ, У ТОЙ ЧАС ЯК ПОЗИЧАЛЬНИК ВНОСИТЬ ВЛАСНІ

Із наведеної таблиці видно, що банк не надавав кредитні кошти, у той час, коли позичальник вносив власні кредитні кошти, що підводить діяльність фінансового кредитора під дію статей 613 (прострочення кредитором), 615-616 (невиконання зобов'язання кредитором) ЦКУ. Кредитор вважається таким, що прострочив, у випадках, встановлених частиною 4 статті 545 ЦКУ. Стаття 604 ЦКУ врегульовує припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Відповідно до п. 4 статті 214, правові наслідки відмови від правочину встановлюються законом або домовленістю сторін. Немає змішаної вини, а відповідно до п. 4 статті 612 ЦКУ, "прострочення боржника не настає, якщо зобов'язання не може бути виконане внаслідок прострочення кредитора".

СИТУАТИВНА ВПРАВА: ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

За загальним правилом, закріпленим у статті 607 ЦКУ, "зобов'язання припиняється неможливістю його виконання у зв'язку з обставиною, за яку жодна із сторін не відповідає." Неможливість виконання зобов'язання, яка настала без вини сторін, є підставою і для звільнення їх від відповідальності. Чи є фінансово-економічна криза (знецінення національної грошової одиниці, падіння попиту на будівельні матеріали) обставиною непереборної сили?

ПРИПИНЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ І ДОДАТКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Без здачі обєктів в експлуатацію, запланованого на цю дату, позичальник навіть теоретично не міг би отримувати в операційній діяльності грошові потоки, достатні для повернення як тіла, так і процентів за кредитними договорами.

Фінансово-економічні показники позичальника:
- заплановане щомісячне погашення тіла кредиту за кредитними лініями,
- заплановане погашення процентів кредиту за кредитними лініями.

Для завершення монтажу і пусконаладки обладнання, позичальнику може не вистачити грошових коштів, які не надасть фінансова установа, що достроково припинить кредитний ліміт. У такому випадку, відповідно до пп. 1-3 статті 615 ЦКУ, фінансова установа буде єдиною стороною, що несе повну цивільно-правову відповідальність за односторонню

відмову від зобов'язання, внаслідок якого позичальник не почне отримувати операційні грошові потоки від нової лінії виробництва.

Невиконання пунктів Кредитного договору зі сторони позичальника може надати фінансовій установі право підвищити процентну ставку, визначену в Договорі на %, всупереч п. 3 статті 1056-1 ЦКУ - п. 3, згідно якої "Умова договору щодо права банку, іншої фінансової установи змінювати розмір процентів в односторонньому порядку є нікчемною". Також кредитні договори надають банкові право вимагати дострокового повернення грошових коштів, у випадку невиконання Кредитного договору.

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ЗАСТОСУВАННЯ СТАТЕЙ 615-616 ЦКУ ДО ПЕРВІСНОГО ФІНАНСОВОГО КРЕДИТОРА ЗА НЕВИКОНАННЯ КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ

У випадку, якщо інвестор в оцінці ймовірності повернення тіла кредиту та процентів, що можуть бути отримані від фінансової установи, не застосовує порівняльний підхід, залишаються два підходи, які принципово відрізняються:
- доходний – грошові кошти будуть повертатися фінансовим кредиторам за рахунок операційних грошових потоків від використання обладнання, що буде введено в експлуатацію,
- майновий – грошові кошти будуть повертатися фінансовим кредиторам за рахунок добровільної чи примусової реалізації активів первісного боржника та солідарних поручителів.

Порушивши пункт кредитного договору та, як наслідок, статті 615-616 ЦКУ, фінансова установа, де факто, може стати на сторону майнового підходу, не отримавши за цим підходом додаткової застави, але розраховуючи на заставу первісного боржника та на майнове та фінансове поручительство солідарних поручителів. Але перехід з доходного до майнового підходу здійснювався внаслідок дій кредитора, а не позичальника.

СЦЕНАРІЇ МОЖЛИВОЇ УЧАСТІ ІНВЕСТОРА У ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА (З ПОЗИЦІЇ ДОХОДНОГО ПІДХОДУ)

МОЖЛИВІ НАСТУПНІ СЦЕНАРІЇ УЧАСТІ ІНВЕСТОРА У ЗАПОЗИЧЕНОМУ КАПІТАЛІ, ЩО ВИНИК В РЕЗУЛЬТАТІ ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА:

1) Договір відкритого факторингу з регресом (статті 1077 – 1086 глави 73 ЦКУ) між небанківською фінансовою установою в якості фактора і та первісним фінансовим кредитором,
2) Договір закритого факторингу з регресом (статті 1077 – 1086 глави 73 ЦКУ) між небанківською фінансовою установою в якості фактора і та первісним фінансовим кредитором,
3) Договір факторингу без регресу (статті 1077 – 1086 глави 73 ЦКУ) між небанківською фінансовою установою в якості фактора і та первісним фінансовим кредитором,
4) Договір цесії (відступлення права вимоги) між небанківською фінансовою установою в якості цесіонара (нового кредитора) і первісним фінансовим кредитором в якості цедента (первісного кредитора),
5) Договір про заміну боржника платоспроможним, чи таким, що здійснює операційну діяльність (стаття 520 ЦКУ),

6) Договір про заміну кредитора (ст. 516 ЦКУ),
7) Протокол Загальних зборів учасників (акціонерів) позичальника про випуск забезпечених облігацій процентних серії А закритого випуску позичальника (без згоди первісного фінансового кредитора), за рахунок яких буде погашено проблемний кредит фінансового кредитора.
8) Протокол Загальних зборів учасників (акціонерів) позичальника про додатковий випуск акцій, що надасть суму, достатню для погашення поточної частини фінансової кредиторської заборгованості.
9) Протокол Загальних зборів учасників (акціонерів) позичальника про додатковий випуск акцій, що надасть суму, достатню для відновлення операційної діяльності з використанням нового обладнання - погашення поточної частини фінансової кредиторської заборгованості та для завершення капітального будівництва та монтажу і пусконаладки обладнання.

РЕФІНАНСУВАННЯ І РЕКАПІТАЛІЗАЦІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ І НЕДОЛІКІВ КОЖНОГО ЗІ СЦЕНАРІЇВ (З ПОЗИЦІЇ ДОХОДНОГО ПІДХОДУ)

1) Договір закритого факторингу з регресом (статті 1077 – 1086 глави 73 ЦКУ) між небанківською фінансовою установою (ПВІФ) в якості фактора і первісним фінансовим кредитором.

При закритому факторингу позичальника не ставлять до відома про наявність договору факторингового обслуговування, і він продовжує здійснювати платежі на рахунок первісного фінансового кредитора, який, у свою чергу, направляє їх на користь фактора - небанківської фінансової установи (ПВІФ).

У випадку факторингу з регресом, фактор - небанківська фінансова установа (ПВІФ), не отримавши грошей від первісного позичальника, має право через певний термін вимагати їх з постачальника. У цьому випадку фактор (ПВІФ) бере на себе ліквідний ризик (ризик несплати в строк), але кредитний ризик залишається на первісному фінансовому кредиторі". Грошові вимоги в разі факторингу з регресом виступають, по суті, забезпеченням короткострокового фінансування.

Переваги	Недоліки
1. Закритий факторинг дозволить не переукладати договори застави, іпотеки та поруки - обтяження, передбачені кредитними договорами. 2. Регрес не піддаватиме фінансову установу (ПВІФ) кредитному ризику позичальника.	1. Згідно п. 11 частини 1 статті 4 Закону України від 12.07.01 р. № 2664-III "Про фінансові послуги", факторинг вважається фінансовою послугою, тобто, нефінансові установи не можуть бути факторами. 2. При закритому факторингу не будуть припинені відносини між банком і позичальником. 3. Складно юридично оформити. Зменшення суми кредиту може бути відображене у тристоронньому договорі.

2) Договір відкритого факторингу з регресом (статті 1077 – 1086 глави 73 ЦКУ) між небанківською фінансовою установою (ПВІФ) в якості фактора і первинним фінансовим кредитором.

При відкритому факторингу позичальник буде повідомлений про те, що в угоді бере участь небанківська фінансова установа - фактор (ПВІФ), і здійснює платежі на його рахунок, виконуючи тим самим свої зобов'язання за вибраними лімітами кредитних ліній до кредитних договорів.

У випадку факторингу з регресом, небанківська фінансова установа - фактор (ПВІФ), не отримавши грошей від позичальника, має право через певний термін вимагати їх з постачальника. У цьому випадкові небанківська фінансова установа - фактор (ПВІФ) бере на себе ліквідний ризик (ризик несплати в строк), але кредитний ризик залишається на первинному фінансовому кредиторі. Грошові вимоги в разі факторингу з регресом виступають, по суті, забезпеченням короткострокового фінансування.

Переваги	Недоліки
1. Регрес не піддаватиме фінансову установу кредитному ризику позичальника.	1. Згідно п. 11 частини 1 статті 4 Закону України від 12.07.01 р. № 2664-III “Про фінансові послуги”, факторинг вважається фінансовою послугою, тобто, нефінансові установи не можуть бути факторами. 2. При відкритому факторингу потрібне переукладання договорів застави, іпотеки та поруки зі сторони третіх осіб.

3) Договір факторингу без регресу (статті 1077 – 1086 глави 73 ЦКУ) між небанківською фінансовою установою (ПВІФ) в якості фактора і первинним фінансовим кредитором в якості клієнта.

Факторинг без регресу зазвичай буває відкритим, тобто позичальник буде повідомлений про те, що в угоді бере участь небанківська фінансова установа фактор (ПВІФ), і здійснює платежі на його рахунок.

У випадку факторингу без регресу, фактор - небанківська фінансова установа (ПВІФ), не отримавши грошей позичальника, не має право вимагати їх з позичальника. У цьому випадку факторингова компанія несе повний ризик (ризик несплати зі сторони дебіторів).

Переваги	Недоліки
	1. Згідно п. 11 частини 1 статті 4 Закону України від 12.07.01 р. № 2664-III “Про фінансові послуги”, факторинг вважається фінансовою послугою, тобто, нефінансові установи не можуть бути факторами. 2. При відкритому факторингу потрібне переукладання договорів застави, іпотеки та поруки зі сторони третіх осіб. 3. Відсутність регресу піддасть фактора кредитному ризику позичальника.

4) Договір цесії (відступлення права вимоги) між фінансовою установою в якості цесіонара (нового кредитора) і первісним фінансовим кредитором в якості цедента (первісного кредитора)

Переваги	Недоліки
	На відміну від факторингу, цесії в цивільно-

	правових актах України не надано означення. Функціонально цесія схожа на фінансову послугу, тобто нефінансові установи не можуть бути факторами.

5) Договір про заміну боржника платоспроможним, чи таким, що здійснює операційну діяльність

Переваги	Недоліки
Цивільний кодекс України - стаття 523. Правові наслідки заміни боржника у зобов'язанні, забезпеченому порукою або заставою … 2. Застава, <u>встановлена первісним боржником</u>, зберігається після заміни боржника, якщо інше не встановлено договором або законом.	Цивільний кодекс України - стаття 523. Правові наслідки заміни боржника у зобов'язанні, забезпеченому порукою або заставою. 1. Порука або застава, <u>встановлена іншою особою</u>, припиняється після заміни боржника, якщо поручитель або заставодавець не погодився забезпечувати виконання зобов'язання новим боржником. Виконання обов'язку боржника іншою особою - стаття 528. П. статті 559 ЦКУ: “припинення поруки”.

6) Договір про заміну кредитора - заміна кредитора у зобов’язанні здійснюється без згоди боржника, якщо інше не встановлене договором або законом (ч. 1 ст. 516 ЦК).

Переваги	Недоліки
	Нефінансові установи не можуть бути фінансовими кредиторами.

7) Рішення первісного позичальника про випуск забезпечених облігацій процентних серії А закритого випуску первісного позичальника, для погашення проблемного кредиту первісного фінансового кредитора.

Переваги	Недоліки
Пункти Кредитного договору містять положення “не укладати без попередньої письмової згоди Банку угод по отриманню Позичальником нових позик і кредитів”, накладаючи неповне обмеження на запозичений капітал. Випуски облігацій підприємств врегульовуються рішенням ДКЦПФР від 17.07.2003 N 322 “Про затвердження Положення про порядок випуску облігацій підприємств”. Придбавши облігації закритого випуску, учасником у фінансовій діяльності первісного позичальника може стати нефінансова установа.	Потрібне переукладання договорів застави, іпотеки та поруки зі сторони третіх осіб для забезпечення облігацій.

8) Замість рефінансування – рекапіталізація. Рішення первісного фінансового позичальника про додатковий випуск акцій, що надасть суму, достатню для погашення поточної частини фінансової кредиторської заборгованості.

Переваги	Недоліки
Емісія акцій врегульовується статтею 21 Закону України від 17 вересня 2008 року № 514-VI “Про акціонерні товариства”. Учасником у фінансовій діяльності первісного фінансового позичальника може стати нефінансова установа, шляхом придбання 25%+1, 40%+1 чи більшої частки у статутному капіталі. Питома вага запозиченого капіталу в інвестованому капіталі дуже велика, а збільшення власного капіталу оптимізує структуру капіталу, інвестованого в результаті фінансової діяльності.	Не потрібне переукладання договорів застави, іпотеки та поруки зі сторони третіх осіб для забезпечення облігацій. Погашення фінансової кредиторської заборгованості на умовах первісного фінансового кредитора не вирішить потреби у завершенні монтажу та пусконаладці, тобто, без яких не буде грошових потоків в операційній діяльності. Для власників простих акцій ціною додаткової емісії є економічне розбавлення контролю в статутному капіталі та бухгалтерське розбавлення в чистому прибуткові. При розбавленні надзвичайно велику роль відіграє спеціальна вартість об'єкта оцінки для урахування вартості прав контролю, що, згідно Національного стандарту 3 "Оцінка цілісних майнових комплексів", затвердженого Постановою КМУ № 1655 від 29 грудня 2006 року, для покупця акцій вимірюється у вигляді контрольної надбавки (10% (значний пакет), 25%+1 (фінансова інвестиція в асоційоване підприємство), 40% (блокуючий пакет), 50% (контрольний пакет), 60% (кворум для загальних зборів), 75%+1, 90% статутного фонду). Відповідно до пункту 3 частини 1 статті 68 Закону України від 17 вересня 2008 року № 514-VI “Про акціонерні товариства”, “кожний акціонер - власник простих акцій товариства має право вимагати здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому голосуючих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про … зміну розміру статутного капіталу”. Порядок реалізації акціонерами права вимоги обов'язкового викупу акціонерним товариством належних їм акцій встановлено статтею 69 Закону України від 17 вересня 2008 року № 514-VI.

Порядок випуску акцій затверджено рішенням ДКЦПФР від 17.07.2003 р. № 387. Кошти можуть бути використані з цільовим призначенням на рахунок № 48 для погашення фінансової кредиторки на субрахунок № 951, якщо буде досягнуто згоди первісного фінансового кредитора щодо погашення кредитних ліній. Статутний капітал буде зменшено шляхом зменшення номінальної вартості акцій та обміну акцій номінальної вартості 0,25 грн. на акції номінальної вартості 0,04 грн. та затвердження зборами акціонерів протоколу рішення про випуск акцій. Грошові кошти, заведені на поточний рахунок при додатковій емісії, збільшать розмір чистих активів, а зменшення номіналу зменшить розмір статутного капіталу. Якщо товариство не прийме рішення про самоліквідацію, підставою на відкриття провадження у справі “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”, на підставі п. 4 ст.144 та п. 3 ст.155 Цивільного кодексу України, може стати: 1) позов прокурора або заступника, відповідно до пункту 6 частини другої статті 20 Закону України "Про прокуратуру" 5 листопада 1991 року N 1789-XII:"звертатись до суду з заявами про захист прав і законних інтересів громадян, держави, а також підприємств та інших юридичних осіб". Порядок ліквідації юридичної особи – стаття 111 ЦКУ. Якщо ж проігнорувати вимоги законів щодо мінімального статутного капіталу та щодо дотримання вартості чистих активів понад розмір статутного капіталу, то потрібне рішення первісного фінансового позичальника про додатковий випуск акцій, що надасть **будь-яку суму**, прийнятну для боржника і для кредитора для погашення поточної частини фінансової кредиторської заборгованості.	Відповідно до п. 2 статті 20 Закону України від 17 вересня 2008 року № 514-VI “Про акціонерні товариства”, акції можуть існувати лише в бездокументарній формі. Емітент повинен перевести акції в бездокументарну форму. Внаслідок збільшення фінансових зобов’язань, спричинених знеціненням гривні, низької балансової вартості основних засобів та збільшення операційного робочого капіталу, вартість чистих активів, згідно методичних рекомендацій щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств", затверджених рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17.11.2004 р. № 485 (з урахуванням змін показників фінансової звітності), може стати від’ємною. Відповідно до п. 4 ст.144 та п.3 ст. 155 Цивільного кодексу України, "якщо після закінчення другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою від статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту у встановленому порядку. Якщо вартість чистих активів товариства стає меншою від мінімального розміру статутного капіталу, встановленого законом, товариство підлягає ліквідації". Частиною 1 статті 14 Закону України № 514-VI "Про акціонерні товариства" мінімальний статутний капітал встановлено на рівні 1 250 мінімальних зарплат. Додаткова емісія акцій, без подальшого зменшення номіналу, за умови, що відповідно до п. 4 ст.144 та п.3 ст. 155 Цивільного кодексу України, підприємство підлягає ліквідації, сама по собі не вирішить проблему необхідності відкриття провадження по справі “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”.

9) Замість рефінансування – рекапіталізація. Рішення первісного позичальника про додатковий випуск акцій, що надасть суму, достатню для погашення поточної частини фінансової кредиторської заборгованості та для завершення капітального будівництва та монтажу і пусконаладки обладнання (оптимістичний сценарій виробника обладнання).

Переваги	Недоліки
Емісія акцій врегульовується статтею 21 Закону України від 17 вересня 2008 року № 514-VI “Про акціонерні товариства”. Учасником у фінансовій діяльності первісного фінансового позичальника може стати нефінансова установа, шляхом придбання 25%+1, 40%+1 чи більшої частки у статутному капіталі. Питома вага запозиченого капіталу в інвестованому капіталі дуже велика, а збільшення власного капіталу оптимізує структуру капіталу, інвестованого в результаті фінансової діяльності. Для того, щоб підприємство не підлягало	Введення обладнання в експлуатацію зробить нікчемною пропозицію первісного фінансового кредитора щодо рефінансування, а значить потрібно буде сплачувати проценти та величезну неустойку, передбачені кредитними договорами. Але актуальними стануть переговори щодо зменшення кошторисної вартості монтажних та пусконаладочних робіт. Для власників ціною додаткової емісії є економічне розбавлення контролю в статутному капіталі та бухгалтерське розбавлення в чистому прибуткові. При розбавленні надзвичайно велику роль відіграє спеціальна вартість об'єкта оцінки для урахування вартості прав контролю, що, згідно Національного стандарту 3 "Оцінка цілісних майнових комплексів", затвердженого Постановою КМУ № 1655 від 29 грудня 2006 року, для покупця акцій вимірюється у вигляді контрольної надбавки (10% (значний пакет), 25% (фінансова інвестиція в асоційоване підприємство), 40% (блокуючий пакет), 50% (контрольний пакет), 60% (кворум для загальних зборів), 75%, 90% статутного фонду). Відповідно до пункту 3 частини 1 статті 68 Закону України від 17 вересня 2008 року № 514-VI “Про акціонерні товариства”, “кожний акціонер - власник простих акцій товариства має право вимагати здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому голосуючих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про … зміну розміру статутного капіталу”. Порядок реалізації акціонерами права вимоги обов'язкового викупу акціонерним товариством належних їм акцій встановлено статтею 69 Закону України від 17 вересня 2008 року № 514-VI.

ліквідації, передбаченій п. 4 ст.144 та п. 3 ст.155 Цивільного кодексу України, потрібно зробити вартість чистих активів більшою за статутний капітал. Це буде можливо шляхом: 1) після проведення додаткової емісії акцій, під час якої будуть внесені грошові кошти, з подальшим зменшенням номіналу; 2) зменшення балансової поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями та довгострокових кредитів з поточних, що може відбутися у випадку рефінансування небанківською фінансовою установою наявної фінансової кредиторської заборгованості перед первісним фінансовим кредитором, згідно пропозиції небанківської фінансової установи (*для цього потрібне переукладання договорів застави, іпотеки та поруки зі сторони третіх осіб для забезпечення облігацій закритого розміщення*); 3) переоцінки балансової вартості до рівня ліквідаційної вартості, зазначеної у договорі застави обладнання, що є малорентабельним; 4) частково, внаслідок зменшення операційного робочого капіталу. Якщо жодної із зазначених дій не буде проведено, то за майновим підходом вартість цілісного майнового комплексу є від'ємною, а підприємство підлягає ліквідації. Для реалізації оптимістичного сценарію виробника обладнання потрібна додаткова емісія простих іменних акцій, згідно порядку, затвердженого рішенням ДКЦПФР від 17.07.2003 р. № 387. По дебету на рахунок № 311. Залучені кошти можуть будуть використані з цільовим призначенням на рахунок № 48 для погашення фінансової кредиторки на субрахунку № 951 (якщо буде досягнуто згоди з первісним фінансовим кредитором щодо погашення кредитних ліній). Статутний капітал може бути зменшено шляхом зменшення номінальної вартості акцій та обміну акцій однієї номінальної вартості на акції меншої номінальної вартості, та затвердження зборами акціонерів протоколу рішення про випуск акцій.	Внаслідок збільшення фінансових зобов'язань 2008-го року, низької балансової вартості основних засобів та збільшення операційного робочого капіталу, вартість чистих активів, згідно методичних рекомендацій щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств", затверджених рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17.11.2004 р. № 485 (з урахуванням змін показників фінансової звітності), становить мінус 8 457 тис. грн., станом на 30.06.2011 р. Відповідно до п. 4 ст.144 та п.3 ст. 155 Цивільного кодексу України, "якщо після закінчення другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою від статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту у встановленому порядку. Якщо вартість чистих активів товариства стає меншою від мінімального розміру статутного капіталу, встановленого законом, товариство підлягає ліквідації". Відповідно до п. 2 статті 20 Закону України від 17 вересня 2008 року № 514-VI "Про акціонерні товариства", акції можуть існувати лише в бездокументарній формі. Емітент повинен перевести акції в бездокументарну форму.

Грошові кошти, заведені на поточний рахунок при додатковій емісії, збільшать розмір чистих активів, а зменшення номіналу зменшить розмір статутного капіталу. Якщо товариство не прийме рішення про самоліквідацію, на підставі п. 4 ст.144 та п. 3 ст.155 Цивільного кодексу України, позивачем на відкриття провадження у справі “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” може стати: 1) позов прокурора або заступника, відповідно до пункту 6 частини другої статті 20 Закону України від 22 квітня 1993 р. № 1789-XII "Про прокуратуру". Порядок ліквідації юридичної особи – стаття 111 ЦКУ.	

Висновок:

1) Для оцінки довгострокової перспективи первісного позичальника потрібно отримати бізнес-план виконавчих органів цього господарського товариства.

2) Якщо вартість чистих активів товариства є меншою від розміру статутного капіталу, то первісний позичальник буде малопривабливим для рефінансування у запозиченому капіталі чи рекапіталізації у власному капіталі за майновим підходом оцінки цілісних майнових комплексів.

Але з урахуванням зобов’язань солідарних боржників, за майновим підходом первісний позичальник буде виглядати привабливим.

2) За порівняльним підходом оцінки цілісних майнових комплексів можна порівняти фінансово-економічні показники первісного фінансового позичальника з фінансово-економічними показниками інших підприємств, тощо.

Додаток № 1.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ:

1) Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV:
ст. 101-112, стаття 112 Задоволення вимог кредиторів.
розділ I "загальні положення про зобов'язання":
- глава 47, поняття зобов'язання. сторони у зобов'язанні – ст. 509-525, Порядок заміни кредитора у зобов'язанні - стаття 516.
- глава 48, виконання зобов'язання - статті 526 – 545,
- глава 49, забезпечення виконання зобов'язання - статті 546 – 548, у т.ч. глава 49, забезпечення виконання зобов'язання, у т.ч. Параграф 3. порука - статті 553-559, параграф 6. Застава - статті 572-593, Іпотека – стаття 575, Параграф 7. Притримання – статті 594-597,
- глава 50, припинення зобов'язання – статті 598-609,
- глава 51, правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання - статті 610-625.
- глава 71, позика, кредит, банківський вклад – параграф 2 Кредит - статті 1054 – 1057.
- глава 73, факторинг – статті 1077 – 1086 (стаття 350 ГКУ).

2) Закон України від 14 травня 1992 року N 2343-XII "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом",

3) Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2654-XII "Про заставу",

4) Закон України від 18 листопада 2003 року № 1255-IV "Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень",

5) Закон України від 21 квітня 1999 року № 606-XIV "Про виконавче провадження",

6) Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV "Про іпотеку" (заставна),

7) Закон України від 19.06.2003 року № 979-IV "Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати",

8) Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III "Про банки і банківську діяльність".

9) Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року N 436-IV, ст 59-61, 346-347.

10) Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року N 1798-XII - ст. 64, 65, 77, 86.

11) Закон України від 22 листопада 1996 року № 543/96-ВР "Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань".

12) Закон України від 1 липня 2004 року N 1952-IV "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень".

13) Закон України від 12.07.01 р. № 2664-III "Про фінансові послуги" - п. 11 частини 1 статті 4. факторинг - фінансова послуга (частини 1-2 статті 202 Кримінального кодексу України від 05.04.2001 № 2341-III Порушення порядку зайняття господарською діяльністю та діяльністю з надання фінансових послуг -).

14) Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI "Про акціонерні товариства".

15) Закон України від 16 грудня 1997 року № 723/97-ВР "Про фінансовий лізинг".

16) Постанова правління НБУ від 27.12.04 року № 480 "Про затвердження інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України".

17) Постанова Правління НБУ від 26.07.2000 року № 279 "Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків".

18) Постанова Правління Національного банку України № 280 від 17.06.04 р. "Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України".

19) Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1655 "Про затвердження Національного стандарту N 3 "Оцінка цілісних майнових комплексів".

20) Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. N 291 “Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій”.
21) Наказ Міністерства фінансів України № 20 від 31.01.2000 р. “Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання”
та
22) Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р. “Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби".
Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 № 817 "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 "Зменшення корисності активів".
23) ДБНД.2.3-1-99-ДБН Д.2.3-39-99 - Ресурсні елементні кошторисні норми на монтаж устаткування з доповненнями), Накази Держбуду України від 05.11.99 №270 від 12.03.2001 № 52 від 22.02.2002 № 41 від 11.03.2002 №48 від 06.12.2002 № 92 від 10.03.2004 №41 Наказ Мінбуду України від 28.02.2006 № 55.
Наказ Державного комітету України з будівництва та архітектури від 27.08.2000 р. № 174 "Про затвердження правил визначення вартості будівництва ДБН Д.1.1-1-2000.
24) Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI, статті 145-146.21, 263.
25) Методичні рекомендації по бухгалтерському обліку основних засобів, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 30 вересня 2003 року № 561.
26) Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 19 серпня 1997 року № 507.
27) Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” (далі – Декрет КМУ) - стаття 5, абзац “в” частини 4 статті 5 Декрет № 15-93, (відповідно до частини 2 статті 5 Декрету № 15-93 генеральні ліцензії видаються банкам лише на валютні операції, які не потребують індивідуальної ліцензії).
28) Рішення ДКЦПФР від 17.07.2003 р. № 322 “Про затвердження Положення про порядок випуску облігацій підприємств”.
29) Рішення ДКЦПФР від 17.11.2004 р. № 485 “Про схвалення Методичних рекомендацій щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств”.
30) Рішення ДКЦПФР від 17.07.2003 р. № 387 "Про порядок збільшення (зменшення) розміру статутного капіталу акціонерного товариства" - пункт 6 розділу III: "зменшення статутного капіталу акціонерного товариства з метою приведення розміру статутного капіталу у відповідність до розміру чистих активів у випадках, передбачених частиною третьою статті 155 Цивільного кодексу України, здійснюється виключно шляхом зменшення номінальної вартості акцій".
31) Рішення ДКЦПФР від 30.06.2000 № 98 "Про затвердження Положення про порядок переведення випуску іменних акцій документарної форми існування у бездокументарну форму існування".
32) Розпорядження АМКУ N 49-р від 05.03.2002 р. "Про Методику визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку" - п. 8 - частка ринку, як відсоток від обсягу ринку.

РЕГУЛЮВАННЯ ІМПОРТУ
Закон України від 01.12.2005 р. № 3164-IV "Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності" - відповідно статті 13
Закон України "Про захист прав споживачів" - стаття 14 - недопущення ввезення на митну територію України продукції (товару), яка не відповідає вимогам технічних регламентів.
Закон України № 2408-III від 17.05.2001 р. "Про стандартизацію"
Декрет Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 р. № 46-93 "Про стандартизацію і сертифікацію"

Указ Президента України від 13 липня 2005 р. № 1105/2005 "Про заходи щодо вдосконалення діяльності у сфері технічного регулювання та споживчої політики"
Наказ Держмитслужби від 29.05.2009 № 506 - класифікатори додаткових складових до ціни договору.
Закон України "Про Митний тариф України" від 5 квітня 2001 року № 2371-III містить у додатках коди УКТ ЗЕД та преференційні, пільгові та повні ставки мита.
Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 р. № 940 "Про затвердження Положення про Державну митну службу України".
Постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 р. № 446 - Порядок митного оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України та підлягають обов'язковій сертифікації в Україні.
Постанова Кабінету Міністрів України від 9 квітня 2008 року № 339 "Про затвердження Порядку здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів"
Наказ Державної митної служби України від 8 грудня 1998 року N 771 “Про затвердження Положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення”
Наказ Державної митної служби України від 10 серпня 2009 року N 735 “Про затвердження Критеріїв оцінки підприємств - резидентів, до товарів і транспортних засобів яких може встановлюватися спрощений порядок застосування процедур митного контролю та митного оформлення” було видано на виконання абзацу третього пункту 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 14.04.99 N 593.
Наказ Державної митної служби України від 10 серпня 2009 року N 736 “Про затвердження Порядку визначення підприємств-резидентів, до товарів і транспортних засобів яких може встановлюватися спрощений порядок застосування процедур митного контролю та митного оформлення” також було видано на виконання абзацу третього пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 14.04.99 N 593.
Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання і споживчої політики від 01.02.2005 р. № 28 "Про затвердження Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні" - Перелік продукції, що підлягає обов'язкової сертифікації в Україні
Розпорядження КМУ від 19 травня 2010 року № 1070-р "Про затвердження плану першочергових заходів щодо реформування системи технічного регулювання".
Постанова КМУ від 12 грудня 2002 р. N 1864 “Про затвердження Порядку визначення країни походження товару, що переміщується через митний кордон України” - декларант визначає країну походження товару, що переміщується через митний кордон України, на підставі сертифіката про походження товару (далі - сертифікат) чи декларації про походження товару
Розпорядження КМУ від 14 лютого 1994 р. N 79-р “Про надання Торгово-промисловій палаті та її регіональним філіям права засвідчувати походження товарів і видавати сертифікати за міжнародними формами”.
Наказ ДМСУ від 17.12.2003 року № 882 “Про затвердження форми Акта про проведення верифікації сертифіката про походження товару з України”
Постанова Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2006 р. № 80 “Про перелік документів, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України” містить пункт 7, згідно якого “облікова картка суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, форма якої затверджується Державною митною службою, або її копія, завірена таким суб'єктом”.
Наказ Державного митного комітету України від 31 травня 1996 року № 237 “Про затвердження Порядку ведення обліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в митних органах”

Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання і споживчої політики від 01.02.2005 р. № 28 "Про затвердження Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні"

Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання і споживчої політики від 14 жовтня 2010 р. № 467 - Перелік продукції, що підлягає оцінці відповідності вимогам технічних регламентів в Україні

Закон України № 2406-III від 17.05.2001 р. "Про підтвердження відповідності" - оцінка відповідності - інформуючи споживача, що продукція зареєстрована в системі УкрСЕПРО

Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання і споживчої політики від 29.01.2007 № 6 "Про затвердження Переліку продукції, відповідність якої може бути підтверджена декларацією про відповідність"

Постанова КМУ від 7 жовтня 2003 р. № 1585 "Про затвердження Технічного регламенту модулів оцінки відповідності та вимог щодо маркування національним знаком відповідності, які застосовуються в технічних регламентах"

Наказ Держстандарту України від 20 травня 2002 року № 298 - Типове положення про технічний комітет стандартизації.

Наказ Міністерства промислової політики України № 860 від 02.12.2009 року затвердив рішення колегії Міністерства промислової політики України від 24 листопада 2009 року з питання "Про виконання планів впровадження Технічних регламентів" (саме Міністерство промислової політики України Указом Президента України від 27 грудня 2010 р. № 604 було реорганізоване в Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном).

Закон України від 18.03.2004 р. № 1629-IУ "Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу".

Закон України № 113/98-ВР від 11.02.1998 "Про метрологію та метрологічну діяльність".

Наказ Державної митної служби України від 18 вересня 2007 року N 768 “Про затвердження зразків бланків єдиного адміністративного документа, додаткових аркушів, доповнень і специфікації та їх Технічного опису”. Вантажно-митна декларація є єдиним адміністративним документом, в якому графа 31 називається “Вантажні місця та опис товарів”.

Наказ Державної митної служби України від 12.12.2007 № 1048 - Класифікатор додаткової інформації, яка вноситься до графи 31 ВМД, необхідної для ідентифікації товарів при їх класифікації за УКТ ЗЕД.

Додаток № 2.

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З НАДАННЯМ КРЕДИТІВ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У фінансовій діяльності підприємств в структурі інвестованого капіталу запозичений капітал підприємств переважно складається з:
1) кредитів, отриманих від комерційних банків (рахунки 50, 60, 61, чи для цільових - рахунок 48),
2) розміщених процентних, цільових чи дисконтних облігацій підприємств закритих чи відкритих випусків (рахунок 52),
3) позик, отриманих від небанківських фінансових установ (рахунки 50, 60, 61, чи для цільових - рахунок 48).

Комерційні банки надають суб'єктам господарської діяльності як **кредити в інвестиційну діяльність:**
№ 2072 А - Короткострокові кредити в інвестиційну діяльність, що надані суб'єктам господарювання.
№ 2073 А - Довгострокові кредити в інвестиційну діяльність, що надані суб'єктам господарювання *(КРЕДИТНИЙ ДОГОВІР № 152 від 29 серпня 2008 року).*
так і **кредити в поточну діяльність:**
№ 2062 А - Короткострокові кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання.
№ 2063 А - Довгострокові кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання *(КРЕДИТНИЙ ДОГОВІР № 151 від 29 серпня 2008 року).*

Відповідно до Закону України "Про банки і банківську діяльність", "банківський кредит - будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми".

Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затверджена Постановою правління НБУ 480 від 27.12.04 р., затвердила Порядок складання статей квартального звіту "Баланс" банків України.

5	Кредити та заборгованість клієнтів	Групи рахунків 201, 202, 203, 206, 208, 210, 211, 212, 213, 219, 220, 222, 223, рахунки 2072, 2073, 2074, 2092, 2093, 2095, 2096, 2099, 2212, 2213, 2290, 2292, 2295, 2299, 2600А, 2605А, 2607, 2620А, 2625А, 2627, 2650А, 2655А, 2657, аналітичні рахунки балансових рахунків 2075, (2076), 2077, 2078, 2079, 2097, 2215, (2216), 2217, 2218, 2219, 2291, 2480, 2809, 2889, 3578, 3579, 3589
5.1	Резерви під знецінення кредитів	Аналітичні рахунки груп рахунків (240), (249), аналітичні рахунки балансових рахунків (2890), (3599)
5.2	Резерви у відсотках до активу	Рядок 5.2 = (5.1 : 5) · 100 %

Також з рядка 11 квартального звіту про фінансові результати комерційного банку можна ознайомитись зі структурою резервів, створених банком під заборгованість за кредитами.

11	Резерви під заборгованість за кредитами	Рахунки 6710, 6711, 6712, (7700(АП)), (7701(АП)), (7702(АП)), аналітичні рахунки рахунків 6715, 6717, (7705(АП)), (7720(АП))

Групи рахунків визначаються, згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженому Постановою Правління Національного банку України № 280 від 17.06.04 р.

Якщо позичальник має заборгованість одночасно за кількома кредитами, то за методикою НБУ оцінка обслуговування позичальником боргу ґрунтується на кредитній заборгованості, що віднесена до нижчої групи.

Класифікація кредитного портфеля, згідно п. 6 Постанови НБУ №279 від 06.07.2000 р.

Фінансовий стан позичальника (клас)	**Стан обслуговування боргу позичальником (група)**		
	"добре"	**"слабке"**	**"незадовільне"**
"А"	"стандартна" (1% чистого кредитного ризику)	"під контролем" (5% чистого кредитного ризику)	"субстандартна" (20% чистого кредитного ризику)
"Б"	"під контролем"	"субстандартна"	"субстандартна"
"В"	"субстандартна"	"субстандартна"	"сумнівна" (50% чистого кредитного ризику)
"Г" (порушено справу про банкрутство позичальника)	"сумнівна"	"сумнівна"	"безнадійна" (100% чистого кредитного ризику)
"Д" (визнаний банкрутом)	"сумнівна"	"безнадійна"	"безнадійна"

Кредитний комітет банку (ст. 44 Закону України “Про банки і банківську діяльність”), кредитні інспектори банку чи інші контактні особи повинні мати всю кредитну документацію позичальника, передбачену додатком № 3 до Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, затвердженого Постановою Правління НБУ № 279 від 06 липня 2000 року. **Перелік документів, необхідних для подання в банк для отримання банківського кредиту, міститься у статті 346 Господарського кодексу України.**

Згідно абзацу 2 пункту 1.11 цієї Постанови НБУ, у внутрішньобанківському положенні про порядок проведення кредитних операцій та методиці проведення оцінки фінансового стану позичальника (контрагента банку) повинен міститися бізнес-план реалізації інвестиційного проекту та його самоокупності, який також можна буде використати за основу. На додаток до кредитних договорів та інших документів можна буде зробити запит у позичальника оборотно-сальдових відомостей по рахункам 50, 60, 61 і 95 Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. N 291.

Додаток № 3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI

РОЗДІЛ III. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

…

Стаття 145. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів. Методи нарахування амортизації

145.1. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації.

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 – земельні ділянки	
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будинки,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
група 4 – машини та обладнання	5
з них:	
електронно–обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, інші інформаційні системи, телефони (у тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 1000 гривень	2
група 5 – транспортні засоби	5
група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 – тварини	6
група 8 – багаторічні насадження	10
група 9 – інші основні засоби	12
група 10 – бібліотечні фонди	
група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	
група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 – природні ресурси	
група 14 – інвентарна тара	6
група 15 – предмети прокату	5
група 16 – довгострокові біологічні активи	7

…

146.4. Придбані (самостійно виготовлені) основні засоби зараховуються на баланс платника податку за первісною вартістю.

146.5. Первісна вартість об'єкта основних засобів складається з таких витрат:

суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно–монтажних робіт (без непрямих податків);

реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням/отриманням прав на об'єкт основних засобів;

суми ввізного мита;

суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються платнику);

витрати на страхування ризиків доставки основних засобів;

витрати на транспортування, установлення, монтаж, налагодження основних засобів;

фінансові витрати, включення яких до собівартості кваліфікаційних активів передбачено положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;

інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

146.6. У разі здійснення витрат на самостійне виготовлення основних засобів платником податку для власних виробничих потреб вартість об'єкта основних засобів, яка амортизується, збільшується на суму всіх виробничих витрат, здійснених платником податку, що пов'язані з їх виготовленням та введенням в експлуатацію, а також витрат на виготовлення таких основних засобів, без урахування сплаченого податку на додану вартість, у разі якщо платник податку зареєстрований платником податку на додану вартість, незалежно від джерел фінансування.

146.7. Первісна вартість об'єктів основних засобів, зобов'язання за якими визначені загальною сумою, обчислюється розподілом цієї суми пропорційно звичайній ціні окремого об'єкта основних засобів.

146.8. Первісною вартістю основних засобів, що включені до статутного капіталу підприємства, визнається їх вартість, погоджена засновниками (учасниками) підприємства, але не вище звичайної ціни.

146.9. Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій балансовій вартості переданого об'єкта основних засобів, але не вище звичайної ціни об'єкта основних засобів, отриманого в обмін.

146.10. Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт, дорівнює залишковій балансовій вартості переданого об'єкта основних засобів, збільшеній/зменшеній на суму коштів чи їх еквівалента, що була передана/отримана під час обміну, але не вище звичайної ціни об'єкта основних засобів, отриманого в обмін.

146.11. Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних із ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція), що приводить до зростання майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єктів у сумі, що перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного податкового року з віднесенням суми поліпшення на об'єкт основного засобу, щодо якого здійснюється ремонт та поліпшення.

146.12. Сума витрат, що пов'язана з ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів, у тому числі орендованих, у розмірі, що не перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів на початок звітного року, відноситься до витрат того звітного податкового періоду, в якому такі ремонт та поліпшення були здійснені.

146.13. Сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження над балансовою вартістю окремих об'єктів основних засобів та нематеріальних активів включається до доходів платника податку, а сума перевищення балансової вартості над доходами від такого продажу або іншого відчуження включається до витрат платника податку.

Сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження над первісною вартістю придбання невиробничих основних засобів та витрат на ремонт, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані, включається до доходів платника податку, а сума перевищення первісної вартості над доходами від такого продажу або іншого відчуження включається до витрат платника податку.

Сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження безоплатно отриманих основних засобів або нематеріальних активів над вартістю таких основних засобів або нематеріальних активів, що була включена до складу доходів у зв'язку з отриманням,

включається до доходів платника податку, а сума перевищення вартості, що була включена до складу доходів у зв'язку з безоплатним отриманням над доходами від такого продажу або іншого відчуження включається до витрат платника податку.

146.14. Дохід від продажу або іншого відчуження об'єкта основних засобів та нематеріальних активів для цілей застосування цієї статті визначається згідно з договором про продаж або інше відчуження об'єкта основних засобів та нематеріальних активів, але не нижче звичайної ціни такого об'єкта (активу).

146.15. У разі виведення з експлуатації окремого об'єкта основних засобів або передачі його до складу невиробничих основних засобів за рішенням платника податку балансова вартість такого об'єкта для цілей амортизації прирівнюється до нуля. При цьому амортизаційні відрахування не нараховуються.

У цьому ж порядку відбувається виведення основних засобів із експлуатації внаслідок їх відчуження за рішенням суду.

У разі зворотного введення такого об'єкта в експлуатацію або передачі до складу виробничих основних засобів, для цілей амортизації приймається вартість, яка амортизується на момент його виведення з експлуатації (складу виробничих засобів) та збільшується на суму витрат, пов'язаних з ремонтом, модернізацією, модифікацією, добудовою, дообладнанням, реконструкцією тощо.

146.16. У разі ліквідації основних засобів за рішенням платника податку або в разі якщо з незалежних від платника податку обставин основні засоби (їх частина) зруйновані, викрадені чи підлягають ліквідації, або платник податку змушений відмовитися від використання таких основних засобів внаслідок загрози чи неминучості їх заміни, руйнування або ліквідації, платник податку у звітному періоді, в якому виникають такі обставини, збільшує витрати на суму вартості, яка амортизується, за вирахуванням сум накопиченої амортизації окремого об'єкта основних засобів.

146.17. Для цілей цього пункту:

146.17.1 до продажу або іншого відчуження основних засобів та нематеріальних активів прирівнюються:

операції із внесення таких основних засобів та нематеріальних активів до статутного фонду іншої особи;

передача основних засобів у фінансовий лізинг (оренду);

146.17.2. до придбання прирівнюються операції з отримання основних засобів та нематеріальних активів у разі:

внесення основних засобів та нематеріальних активів до статутного фонду (капіталу) платника податку;

отримання основних засобів у фінансовий лізинг (оренду) з подальшим їх включенням до відповідних груп, якщо придбані таким чином основні засоби відповідають вимогам, визначеним у розділі I цього Кодексу;

отримання в оренду основних засобів та нематеріальних активів у складі цілісного майнового комплексу відповідно до Закону України „Про оренду державного та комунального майна" від державних органів приватизації або органів місцевого самоврядування;

отримання в господарське відання основних засобів, що не підлягають приватизації, за рішеннями центральних органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, прийнятих у межах їх повноважень, у разі зарахування на баланс.

146.18. Виведення з експлуатації будь-якого об'єкта основних засобів здійснюється за результатами ліквідації, продажу, консервації на підставі наказу керівника підприємства, а в разі їх примусового відчуження чи конфіскації - згідно із законом.

146.19. У разі якщо договір оперативної оренди/лізингу зобов'язує або дозволяє орендарю здійснювати ремонти/поліпшення об'єкта оперативної оренди/лізингу, частина вартості таких ремонтів/поліпшень у сумі, що перевищує віднесену на витрати згідно з

абзацом другим пункту 146.11 та пункту 146.12 цієї статті, амортизується орендарем як окремий об'єкт.

При цьому орендарем не враховується балансова вартість об'єктів оперативної оренди/лізингу, за якою вони обліковуються на балансі орендодавця.

146.20. У разі повернення орендарем об'єкта оперативного лізингу/оренди орендодавцю внаслідок закінчення дії лізингового/орендного договору, а також у разі знищення, викрадення або зруйнування об'єкта оперативного лізингу/оренди такий орендар користується правилами, визначеними пунктом 146.16 цієї статті для заміни основних засобів. При цьому орендодавець не змінює вартість основних засобів, яка амортизується, або витрати на суму витрат, здійснених орендарем для поліпшення такого об'єкта.

146.21. Платники податку всіх форм власності мають право проводити переоцінку об'єктів основних засобів, застосовуючи щорічну індексацію вартості основних засобів, що амортизується, та суми накопиченої амортизації на коефіцієнт індексації, який визначається за формулою:

$$К = [I_{i} - 10]:100,$$

де $I_{(a-1)}$ - індекс інфляції року, за результатами якого (а-1) проводиться індексація. Якщо значення К не перевищує одиниці, і індексація не проводиться.

Збільшення вартості об'єктів основних засобів, що амортизується, здійснюється станом на кінець року (дату балансу) за результатами якого проводиться переоцінка та використовується для розрахунку амортизації з першого дня наступного року.

Додаток № 4.
ДЕРЖАВНИЙ КЛАСИФІКАТОР ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ ДК 016-97 (Продовження), із змінами і доповненнями, внесеними наказом Державного комітету стандартизації, метрології та сертифікації України від 17 серпня 2000 року N 507

Код	Назва	Код	
		CPC (OOH)	HS/CH (СОТ)
Код	Назва	Код	
		CPC (OOH)	HS/CN (СОТ)

Додаток № 5.

ЩОДО ПРОВАДЖЕНЬ У СПРАВАХ ПРО ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БОРЖНИКА АБО ВИЗНАННЯ ЙОГО БАНКРУТОМ

До нормативно-правових актів, що врегульовують питання банкрутства є Закон України № 2343-XII від 14.05.92 р. “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” та Закон України № 606-XIV від 21.04.99 р. “Про виконавче провадження”.

Припинення діяльності господарських товариств в Україні може відбуватися у формі реорганізації чи ліквідації за рішенням суду, і врегульовується ст 59-61 Господарського кодексу України та ст. 101-112 Цивільного кодексу України.

Зміст будь-якого правочину не може суперечити ЦКУ. Правочини можуть бути недійсними або внаслідок недотримання умов, або внаслідок нікчемності. Правочини можуть бути оспорювані в судовому порядку. Правочини мають моменти укладання, підписання та набрання чинності.

Банкрутством називається визнана господарським судом неплатоспроможність, наслідком якої можливе застосування ліквідаційної процедури.

Порука може бути як забезпеченням повного зобов'язання, так і забезпеченням часткового зобов'язання.

Суб'єктами банкрутства не можуть бути відокремлені підрозділи юридичних осіб.

Справа про банкрутство порушується судом. Сторонами правовідносин у банкрутстві є кредитор і боржник.

Порядок банкрутства передбачений у статті 112 “Задоволення вимог кредиторів” ЦКУ від 16 січня 2003 року та у статті 31 Закону України № 2343-XII від 14.05.92 р. “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”.

Ліквідаційна процедура передбачає припинення повноважень органів управління та звільнення керівних посадових осіб із записом у трудовій книжці. З дня призначення ліквідатора йому переходять усі права.

Порядок розрахунків з кредиторами у разі ліквідації суб'єктів господарської діяльності врегульовується у ст. 61 та ст. 112 ЦКУ. Діяльність арбітражного керуючого є ліцензійною.

Припинення зобов'язань відбувається у випадку поєднання боржника і кредитора в одній особі, або у випадку смерті боржника.

Згідно статті 112 “Задоволення вимог кредиторів” Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 року, “у разі ліквідації платоспроможної юридичної особи вимоги її кредиторів задовольняються у такій черговості:
1) у першу чергу задовольняються вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, та вимоги кредиторів, забезпечені заставою чи іншим способом;
2) у другу чергу задовольняються вимоги працівників, пов'язані з трудовими відносинами, вимоги автора про плату за використання результату його інтелектуальної, творчої діяльності;

3) у третю чергу задовольняються вимоги щодо податків, зборів (обов'язкових платежів);
4) у четверту чергу задовольняються всі інші вимоги.
Вимоги однієї черги задовольняються пропорційно сумі вимог, що належать кожному кредитору цієї черги".

Закон України № 2343-XII від 14.05.92 р. "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" - стаття 31. Черговість задоволення вимог кредиторів:
"1. Кошти, одержані від продажу майна банкрута, спрямовуються на задоволення вимог кредиторів, у порядку, встановленому цією статтею:
1) у першу чергу задовольняються:
а) вимоги, забезпечені заставою;
б) вимоги щодо виплати заборгованості із заробітної плати за три місяці роботи, що передують порушенню справи про банкрутство чи припиненню трудових відносин у разі звільнення працівника до порушення зазначеної справи, грошової компенсації за всі невикористані дні щорічної відпустки та додаткової відпустки працівникам, які мають дітей, право на які виникло протягом двох років, відпрацьованих до порушення справи про банкрутство чи припинення трудових відносин, інших коштів, належних працівникам у зв'язку з оплачуваною відсутністю на роботі (оплата часу простою не з вини працівника, гарантії на час виконання державних або громадських обов'язків, гарантії і компенсації при службових відрядженнях, гарантії для працівників, що направляються для підвищення кваліфікації, гарантії для донорів, гарантії для працівників, що направляються на обстеження до медичного закладу, соціальні виплати у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності за рахунок коштів підприємства тощо), право на які виникло протягом трьох останніх місяців до порушення справи про банкрутство чи припинення трудових відносин, а також вихідної допомоги, належної працівникам у зв'язку з припиненням трудових відносин, у тому числі відшкодування кредиту, отриманого на ці цілі; (Підпункт "б" пункту 1 частини першої статті 31 в редакції Закону N 2597-IV (2597-15) від 31.05.2005)
в) витрати Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що пов'язані з набуттям ним прав кредитора щодо банку, - у розмірі всієї суми відшкодування за вкладами фізичних осіб; (Пункт 1 частини першої статті 31 доповнено підпунктом "в" згідно із Законом N 2740-III (2740-14) від 20.09.2001)

в-1) вимоги кредиторів за договорами страхування; { Пункт 1 частини першої статті 31 доповнено підпунктом "в-1" згідно із Законом N 675-VI (675-17) від 17.12.2008 }
г) витрати, пов'язані з провадженням у справі про банкрутство в господарському суді та роботою ліквідаційної комісії, у тому числі:
витрати на оплату державного мита;
витрати заявника на публікацію оголошення про порушення справи про банкрутство;
витрати на публікацію в офіційних друкованих органах інформації про порядок продажу майна банкрута;
витрати на публікацію в засобах масової інформації про поновлення провадження у справі про банкрутство у зв'язку з визнанням мирової угоди недійсною;
витрати арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), пов'язані з утриманням і збереженням майнових активів банкрута;
витрати кредиторів на проведення аудиту, якщо аудит проводився за рішенням господарського суду за рахунок їх коштів;
витрати на оплату праці арбітражних керуючих (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) в порядку, передбаченому статтею 27 цього Закону.
Перелічені витрати відшкодовуються ліквідаційною комісією після реалізації нею частини ліквідаційної маси, якщо інше не передбачено цим Законом;
2) у другу чергу задовольняються вимоги, що виникли із зобов'язань банкрута перед працівниками підприємства-банкрута (за винятком повернення внесків членів трудового

колективу до статутного фонду підприємства), крім вимог, задоволених у першу чергу, зобов'язань, що виникли внаслідок заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян, шляхом капіталізації відповідних платежів, у тому числі до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України за громадян, які застраховані в цьому Фонді, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, зобов'язань зі сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування ...

та інші види загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також вимоги громадян - довірителів (вкладників) довірчих товариств або інших суб'єктів підприємницької діяльності, які залучали майно (кошти) довірителів (вкладників);

3) у третю чергу задовольняються вимоги щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів). Вимоги центрального органу виконавчої влади, що здійснює управління державним резервом;

4) у четверту чергу задовольняються вимоги кредиторів, не забезпечені заставою, у тому числі і вимоги кредиторів, що виникли із зобов'язань у процедурі розпорядження майном боржника чи в процедурі санації боржника;
5) у п'яту чергу задовольняються вимоги щодо повернення внесків членів трудового колективу до статутного фонду підприємства;
6) у шосту чергу задовольняються інші вимоги.
2. Вимоги кожної наступної черги задовольняються в міру надходження на рахунок коштів від продажу майна банкрута після повного задоволення вимог попередньої черги.
3. У разі недостатності коштів, одержаних від продажу майна банкрута, для повного задоволення всіх вимог однієї черги вимоги задовольняються пропорційно сумі вимог, що належить кожному кредиторові однієї черги.
4. У разі відмови кредитора від задоволення визнаної в установленому порядку вимоги ліквідаційна комісія не враховує суму грошових вимог цього кредитора.
5. Вимоги, заявлені після закінчення строку, встановленого для їх подання, не розглядаються і вважаються погашеними.
6. Вимоги, не задоволені за недостатністю майна, вважаються погашеними.
7. У разі якщо господарським судом винесено ухвалу про ліквідацію юридичної особи - банкрута, майно, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, передається власникові або уповноваженому ним органу, а майно державних підприємств - відповідному органу приватизації для наступного продажу. Кошти, одержані від продажу цього майна, спрямовуються до Державного бюджету України.

Відповідно до статті 14 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» конкурсні кредитори за вимогами, які виникли до дня порушення провадження у справі про банкрутство, протягом тридцяти днів від дня опублікування в офіційному друкованому органі оголошення про порушення провадження у справі про банкрутство зобов'язані подати до господарського суду письмові заяви з вимогами до боржника, а також документи, що їх підтверджують.

Додаток № 6.

Господарський процесуальний кодекс України

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, N 6, ст.56)

…

Стаття 64. Порушення провадження у справі

Суддя, прийнявши позовну заяву, не пізніше трьох днів з дня її надходження виносить і надсилає сторонам, прокурору, якщо він є заявником, ухвалу про порушення провадження у справі, в якій вказується про прийняття позовної заяви, призначення справи до розгляду в засіданні господарського суду, про час і місце його проведення, необхідні дії щодо підготовки справи до розгляду в засіданні. Ухвала про порушення провадження у справі надсилається зазначеним особам за повідомленою ними господарському суду поштовою адресою. У разі ненадання сторонами інформації щодо їх поштової адреси, ухвала про відкриття провадження у справі надсилається за адресою місцезнаходження (місця проживання) сторін, що зазначена в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. У разі відсутності сторін за такою адресою, вважається, що ухвала про порушення провадження у справі вручена їм належним чином.

Ухвала надсилається також іншим підприємствам, установам, організаціям, державним та іншим органам у випадках, коли від них витребуються документи, відомості та висновки або їх посадові особи викликаються до господарського суду.

Ця ухвала виноситься з додержанням вимог статті 86 цього Кодексу.

{ Стаття 64 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2453-VI (2453-17) від 07.07.2010 }

Стаття 65. Дії судді по підготовці справи до розгляду

З метою забезпечення правильного і своєчасного вирішення господарського спору суддя вчиняє в необхідних випадках такі дії по підготовці справи до розгляду:

1) вирішує питання про залучення до участі у справі іншого відповідача та про виключення чи заміну неналежного відповідача;

{ Пункт 2 частини першої статті 65 виключено на підставі Закону N 2705-IV (2705-15) від 23.06.2005 }

3) викликає представників сторін (якщо сторони знаходяться у тому ж населеному пункті, що й господарський суд) для уточнення обставин справи і з'ясовує, які матеріали може бути подано додатково;

4) зобов'язує сторони, інші підприємства, установи, організації, державні та інші органи, їх посадових осіб виконати певні дії (звірити розрахунки, провести огляд доказів у місці їх знаходження тощо); витребує від них документи, відомості, висновки, необхідні для вирішення спору, чи знайомиться з такими матеріалами безпосередньо в місці їх знаходження;

5) вирішує питання про призначення судової експертизи;

6) провадить огляд і дослідження письмових та речових доказів у місці їх знаходження;

7) вирішує питання про визнання явки представників сторін у засідання господарського суду обов'язковою;

8) вирішує питання про виклик посадових та інших осіб для дачі пояснень по суті справи;

9) вирішує питання про розгляд справи безпосередньо на підприємстві, в організації;

10) вирішує питання про вжиття заходів до забезпечення позову;

11) вчиняє інші дії, спрямовані на забезпечення правильного і своєчасного розгляду справи.

{ Стаття 65 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2413-III (2413-14) від 17.05.2001, N 2705-IV (2705-15) від 23.06.2005 }

Стаття 77. Відкладення розгляду справи, перерва в засіданні

Господарський суд відкладає в межах строків, встановлених статтею 69 цього Кодексу, розгляд справи, коли за якихось обставин спір не може бути вирішено в даному засіданні. Такими обставинами, зокрема, є:

1) нез'явлення в засідання представників сторін, інших учасників судового процесу;

2) неподання витребуваних доказів;

3) необхідність витребування нових доказів;

4) залучення до участі в справі іншого відповідача, заміна неналежного відповідача;

5) необхідність заміни відведеного судді, судового експерта.

Про відкладення розгляду справи виноситься ухвала, в якій вказуються час і місце проведення наступного засідання.

Суддя має право оголосити перерву в засіданні в межах встановленого строку вирішення спору з наступною вказівкою про це в рішенні або ухвалі.

Стаття 86. Винесення ухвали та її зміст

Якщо господарський спір не вирішується по суті (відкладення розгляду справи, зупинення, припинення провадження у справі, залишення позову без розгляду тощо), господарський суд виносить ухвалу.

Ухвала господарського суду має містити:

1) найменування господарського суду, номер справи і дату винесення ухвали, найменування сторін, ціну позову, вимогу позивача, прізвища судді (суддів), представників сторін, прокурора, інших осіб, які брали участь у засіданні (із зазначенням їх посад);

2) стислий виклад суті спору або зміст питання, з якого виноситься ухвала;

3) мотиви винесення ухвали з посиланням на законодавство;

4) висновок з розглянутого питання;

5) вказівку на дії, що їх повинні вчинити сторони, інші підприємства, організації, державні та інші органи та їх посадові особи у строки, визначені господарським судом.

****

ТОВ «Мультипрофіль-сервіс»,
36007, м. Полтава, вул. Кучеренка, 4, кв. 35
тел: (+38091) 301-93-74, факс: (+380532) 67-73-38